

نقش شعر و موسیقی در فرآیند هویت‌یابی کودکان

عباس احمدی

رئیس اداره تکنولوژی و گروه‌های آموزشی دوره ابتدایی استان کردستان

ahmadabasi55@yahoo.com

چکیده

در قرن حاضر، جریان و موضوع جهانی‌شدن، انسان‌ها و جوامع را به سوی یکپارچگی، یکی شدن و شهروندی جهانی سوق می‌دهد، جهانی شدن فرآیند چندبعدی است که یکی از ویژگی‌های بارز دهه‌های پایانی قرن بیستم و مهم‌ترین چالش قرن بیست و یکم به شمار می‌آید، تأثیرات این پدیده بسیار وسیع و گسترده است، به صورتی که تمامی ابعاد زندگی جوامع انسانی را در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی اقتصادی، سیاسی و ... تحت تأثیر قرار داده است. (محمد پور، ۱۳۹۱) در این شرایط جدید مرزبندی‌های میان جوامع مختلف که دارای هویت‌های ملی متفاوتی هستند، به صورت تدریجی معنای وجودی خود را از دست می‌دهند، در این بین مفهوم جهانی‌شدن، احتمالاً رایج‌ترین مفهومی است که تلاش می‌کند جهان معاصر را توصیف و تبیین کند، جهانی‌شدن عبارت است از «شبکه‌ای از پیوندهای متقابل مناسبات اجتماعی در عرصه جهانی که به کمرنگ شدن مرزهای زمانی و مکانی و آگاهی بیش‌تر مردم دنیا از درهم‌تنیدگی ناشی از فروکش نمودن فزاینده مرزها می‌انجامد». جهانی‌شدن فرهنگ، سبب می‌شود، هویت و معنا با چالش‌هایی مانند به وجود آمدن هویت‌های جدید، احیا هویت‌های قدیم و تغییرات اساسی در هویت‌های موجود مواجه شوند، چون مهم‌ترین منبع ساخت هویت در جوامع مختلف فرهنگ ملی و محلی آن جوامع می‌باشند، جهانی‌شدن فرهنگ همواره هویت‌های ملی را با چالش‌هایی مربوط به بقا، یا زوال فرهنگ‌های محلی و هویت‌های خاص در رویارویی با فرهنگ جهانی و هویت‌های عام مواجه می‌سازد. جهانی‌شدن فرهنگ و به تبع آن اهمیت یابی و برجسته شدن فرهنگ دو جنبه اساسی را در برمی‌گیرد جنبه نخست، همگون و یکدست شدن فرهنگی جهان است که در مسیر و جریان جهانی‌شدن، یک فرهنگ معین را با وجه غالب فرهنگ غربی و به‌ویژه آمریکایی، جهانی می‌کند و فرهنگ‌های دیگر را به هضم و جذب، یا مقاومت و رویارویی وامی‌دارد. جنبه دوم اهمیت یابی فرهنگ در جهان کنونی، به تراکم یا اضافه‌تولید فرهنگی مربوط می‌شود. جهانی‌شدن در عین حال که دربرگیرنده نیروهای همگون ساز فرهنگی است؛ جهان را به بازاری برای عرضه محصولات فرهنگی گوناگون تبدیل می‌کند. در این بازار گسترده اگرچه برخی فرهنگ‌ها حضوری چشمگیر دارند، اما مانعی جدی بر سر راه حضور فرهنگ‌های دیگر وجود ندارد. هویت‌های ملی برای حفظ خود گاهی ناچار به رویارویی با فرهنگ جهانی هستند، هویت‌های ملی در جهان مدرن همواره در مرزهای سیاسی و اجتماعی، محصور بوده‌اند و از این رو در عرصه جهانی امکان چندانی جهت ابراز وجود نداشته‌اند. هویت‌های ملی امروزه با توجه به نقش مؤثر جریان‌ها و شبکه‌های رسانه‌ای اضمحلال انواع مرزبندی‌های هویتی، از جنبه‌های مختلف تحت هجوم گسترده فرهنگ‌ها و هویت‌های غیرخودی قرار گرفته‌اند. به همین جهت همواره در تلاش برای تداوم و حفظ موجودیت خود، موضوع بحث بوده‌اند. جهانی‌شدن، با رها کردن مسائل فرهنگی از قید مکان و گسترش آن در سراسر جهان و در اختیار گذاردن منابع متعدد معنا ساز، به مقاومت فرهنگی به شیوه‌های آرام شاید ناخواسته یاری می‌رساند و در این جریان، جوامع و هویت‌ها می‌بایست در برابر جریان‌های همگون ساز و مسلط غیرخودی با توسل به عناصر فرهنگی و نمادهای معنادار بر متمایز بودن خود تأکید کنند و از یکسان شدن با فرهنگ‌های مسلط سرباز زنند و در نتیجه به بازآفرینی خود و بازاندیشی در این شرایط بپردازند. با توجه به آنچه گفته شد، تلاش و مقاومت فرهنگی برای ابراز هویت ملی و استمرار موجودیت خود در مؤلفه‌های مختلف فرهنگی هنری مانند شعر و موسیقی نمود می‌یابد.

واژه‌های کلیدی: هویت، هویت ملی، جهانی‌شدن، موسیقی و هویت ملی، شعر و هویت ملی.